

Soproni kitekintés a neveléstudományra

Új Helikon Bt 2021

**Soproni kitekintés
a
neveléstudományra**

ISBN 978-615-81553-4-2

Szerkesztette Trencsényi László

Szerzők: Barnafi Rebeka Krisztina, Békefi Anett, Cseténé Merkó Zsuzsanna, Csintó Erika, Dancs Mária Ildikó, Halvax Julianna, Horváth Anetta, Horváth Anna Viktória, Horváth Bernadett, Horváth Petra Viktória, Horváth Szabina, Horváth Zsuzsanna, Horváth-Bakos Boglárka, István Ildikó, Juhász Anna Katalin, Kiss Bernadett, Kulcsár Dorina, Mädl Petra, Márk-Nemes Andrea, Naisz Réka, Németh-Izsák Csilla, Palusek Fanny, Placskóné Horváth Mária, Rostás Tünde, Szabóné Németh Zsuzsanna, Tóber Brigitta, Tóth Cintia, Unger Vivien Éva, Vajcs Vivien, Vassné Simonics Piroska

**Új Helikon Bt
2021, Budapest**

Tartalomjegyzék

Szerkesztői előszó	3
Kulcsár Dorina: Naiv elméletek – a pedagógusok pedagógiája	4
Horváth Anetta: Problématörténet (Németh-Pukánszky)	5
Vassné Simonics Piroska: Filozófia és neveléstudomány (Sárkány Péter -Schwendtner Tibor kötete)	6
Németh-Izsák Csilla: Konferencia nevelés és filozófia kapcsolatáról (Schaffhauser-Schwendtner)	8
Csintó Erika: Egy kolozsvári pionír: Felméri Lajos	10
Horváth Anna Viktória: Friedrich W. Kron: Pedagógia	11
Tóber Brigitta: A tankönyv - Zrinszky László Neveléselmélet című könyve	12
István Ildikó: Bábosik, az európai nevelésfilozófus	13
Palusek Fanny: Bábosik István Alkalmazott neveléselmélet	14
Cseténé Merkó Zsuzsanna: A neveléstudomány táguló horizontja (Zsolnai József)	15
Placskóné Horváth Márta: Báthory Zoltán könyvéről	17
Horváth Petra: A választás felelőssége Loránd Ferenc szöveggyűjteményében	19
Horváth-Bakos Boglárka: Zsolnai, a rendszeralkotó	20
Juhász Anna Katalin: A nevelésfilozófus mint akciókutató – az ÉKP és szerzője	22
Horváth Bernadett: Gáspár László Neveléselmélete	23
Naisz Réka – Tóth Cintia: Nagy József Nevelési kézikönyve	24
Dancs Mária Ildikó – Barnafi Rebeka Krisztina: Az alternatív pedagógiák neveléselmélete? – Czike Bernadett könyve	27
Kiss Bernadett: Bevezetés a nevelésfilozófiába (Mihály Ottó)	28
Mädl Petra – Rostás Tünde: Az iskola halott? avagy „semmi nevelést senkinek”? (Horváth Attila)	31
Horváth Zsuzsanna: Változatok (Gombocz – Trencsényi)	33
Unger Vivien: Neveléselmélet Erdélyből	33
Halvax Julianna: Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz (Falus és mtsai)	34
Horváth Szabina: Kovács György – Bakosi Éva: Óvodapedagógia I.	35
Vajcs Vivien: Gyógyító pedagógia (szerkesztette: Gordosné Szabó Anna)	37
Békefi Anett: Sci-fi a neveléstudományi diskurzusban (Nagy Ádám)	39
Szabóné Németh Zsuzsa - Márk-Nemes Anna: Retro (Tanulmányok a neveléstudomány köréből 1961)	40

Humántudományok Karának, Humántudományi Tanszékének Pedagógia Szakos hallgatók számára. A könyv 172 oldalát az Ábel Kiadónak köszönhetjük.

Fodor a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem Neveléstudományi Tanszékének oktatója, aki Magyarországon is jól ismert szakember, a kortárs erdélyi-magyar pedagógia kiemelkedő személyisége. A könyv 2006 és 2007 között készült el, így olyan napjainkban aktuális társadalmi kérdéseket is firtat, mint a toleranciára nevelés, békére nevelés, demokráciára nevelés, emberi jogokra vagy az erőszakmentes konfliktuskezelésre nevelés. A felsoroltak különös aktualitást élveztek az írás pillanatában, de a mai napig is, hiszen a szerző hazájára gondolva az erdélyi magyar kisebbség és a román lakosság, kormány közt rengeteg konfliktus adódik mindmáig.

Fodor László művében több alkalommal hivatkozik hasonló neveléseméleti tapasztalattal és tekintéllyel rendelkező kortársaira például Gáspár Lászlóra, Bábosik Istvánra és Zrinszky Lászlóra is. Szociálpszichológiai, szociológiai és pedagógiai kutatásokra is hivatkozik Fodor, illetve megjelenik a műben a pszichológia, a filozófia, a biológia, a környezettudomány, környezetpedagógia de a hittudomány is mint társtudomány vagy önálló tudományág.

A fent említettek mellett fellelhető még az írásban egy kutatási metódus, az úgynevezett céltaxonómiai kutatás is, amely a nevelési és oktatási célok kidolgozására és rendszerezésére irányul. A legfontosabb gondolat a nevelés meghatározása, miszerint az nemcsak az egyén, hanem a közösség életét is gazdagító értékek tudatos és szervezett átörökítését jelenti, ami számba veszi a nevelt véleményét, egyetértését, érzelmeit, szükségleteit, motivációit és érdekeit is a társadalom norma-, szabály-, és jogrendszere mellett.

Számomra a leginkább tetsző és új gondolat az, hogy létezik negatív irányultságú nevelés is. Bár ez tulajdonképpen nem is nevezhető nevelésnek, hiszen negatív értéktartalmat közvetít, antiszociális viselkedésmóddá ösztönöz, mégis hasonló a neveléshez belső mechanizmusai, egyes módszereiben, technikáiban. Ilyen például az idomítás, fanatizálás, manipuláció vagy az indoktrinálás.

A műben nem igazán szerepel olyan gondolat, ami ellenérzést váltana ki belőlem, hiszen rendkívüli érzékenységgel érinti a szerző a 21. századi fő nevelési értékeket (empátia, elfogadás, demokrácia stb.) és minden továbbiakban kifejtett témát.

Fodor László (2006-2007, *Nevelésemélet. Sapientia, Marosvásárhely*)

Unger Vivien Éva

Elméleti alapok a tanítás tanulásához

A Falus Iván által szerkesztett, tíz, a mű megjelenésekor a budapesti ELTE neveléstudományi műhelyéhez, tanszékéhez tartozó, annak több generációját képviselő szerző Ballér Endre, Golnhofer Erzsébet, Falus Iván, Kotschy Beáta, M. Nádasai Mária, Nahalka István, Petriné Feyér Judit, Réthy Endréné, Szivák Judit, Vámos Ágnes) által megírt kötet tudományos, de tankönyvként használható, az alapok elsajátításához egy pedagógushallgató, kezdő pedagógus számára nélkülözhetetlen tanuláseméleti mű. Falus Iván, magyar pedagógus, a neveléstudományok MTA doktora (2008 óta), egyetemi tanár. Kutatásai főként a pedagógustevékenység elemzésére, a pedagógusképzésre, az oktatás módszereire és stratégiáira irányultak. 1997-ben megjelent a Báthory Zoltánnal együtt szerkesztett munkájuk, a 3 kötetes Pedagógiai Lexikon. A "pedagógusképzés" című folyóiratnak 15 éven át főszerkesztője, a Tanárképzők Szövetségének 12 éven keresztül elnöke volt. Méltán kapott 2018-ban Prima Prémium díjat a *Magyar oktatás és köznevelés* kategóriában.

A kötet komplex pedagógiai kultúrát igyekszik közvetíteni, hiszen egyszerre több szemlélet is megjelenik benne. Választ ad a „mit”, de legfőképp a „hogyan” kérdésekre, annak

ellenére, hogy Nagy Sándor didaktikájának zárt rendszeréből erednek az alapjai. Az angolszász szemléletközpontúság és gyakorlatközeliség, valamint a kognitívizmus is megjelenik. Az elméleti és gyakorlati pedagógia közötti távolság enyhítésére igyekszik választ találni. A tanulás-tanítási folyamat két főszereplőjét elemelve a tanulólól megtudhatjuk, hogy a nevelés független alanya, akinek sajátosságait megismerve, akit elismerve, megértve rájövünk, hogy nem jó vagy rossz magaviseletű, szorgalmas vagy lusta, jó vagy gyenge képességekkel megáldott, hanem sokszínű, egyedi és megismételhetetlen. A pedagógusok tudásának, módszertanának, felkészültségének különbözősége olyan problémakört vehet fel, mely a tanulóakra gyakorolt hatás szempontjából az oktatáskutatás egy fontos részét képezhetné. A tanítási tevékenység szervezésének leírásában a tanári tevékenységből indul ki. A tanítási folyamatot segítők, fegyelméssel kapcsolatos jelenségek leírásával a pedagógusnak szinte receptet kínál.

A pszichológia és a pedagógia tudománytörténetéből kiemeli a számomra legizgalmasabb irányzatokat, a kognitívizmust és a konstruktívizmust. A könyv legizgalmasabb oldalain a cselekvésközpontú és a konstruktivista pedagógia tanulásfelfogásának összehasonlító táblázata szerepel, amely gyakorló pedagógusoknak tanácsokat, ötleteket ad.

Az oktatás tárgyi eszközei és a pedagógiai értékelés fejezeteket olvasva felmerül a kérdés, a kötet keletkezésekor vajon miért csak említést tesznek a korszerű média és az Internet oktatás szolgálatába állításáról? Vajon az értékelésnél miért a teljesítményértékelés, az osztályozás jelenik meg hangsúlyosan? Nem tárgyalja az érdemjegy és a valós tudás közötti különbséget, csak említi az értékelés személyiségre gyakorolt hatását, fegyelmzésre használt gyakorlatát és főleg nincs szó az értékelés és a motiváció közötti kapcsolatáról, amikor nem érdemjegyekkel, hanem akár a gamifikációt alkalmazva értékeli a pedagógus a tanulói tevékenységet.

Főiskolai tanulmányaim során a kezdő pedagógusról szóló fejezetet lelkesen lapozgattam, elemeztem. Ám, ez a fejezet inkább pár év szakmai gyakorlat után bizonyult hasznosnak, hiszen a saját tapasztalatok, a tantestületben eltöltött idő után nyújtott inkább segítséget. A gyakorlat azt mutatja, hogy ha a kötetben megfogalmazott, leírt oktatáseméleti ismereteket a pedagógusok alkalmazzák, valamint a pedagógusképzés építene a hallgatók oktatásban eltöltött szubjektív élményeire, a hazai köznevelés sikeresebb, eredményesebb és gyermekközpontúbb lenne.

Falus Iván (szerk. 2003), *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.*

Halvax Júlia

Kovács György – Bakosi Éva: Óvodapedagógia I.

A szerzőtársak házastársak. Dr. Kovács György a Hajdúböszörményi Óvóképző Főiskola alapító igazgatója, tanszékvezetője volt, 2007-ben elhunyt. Dr. Bakosi Éva a Debreceni Egyetem tanára.

A hazai óvodai nevelés területe is kihívásokat jelentett Magyarországnak, mint az Európai Unió teljes jogú tagjának 2004. május 1-jétől. „A jól kialakult és megfelelően működő óvodai intézményhálózat komoly értéket hordozott, melynek megőrzése és a kornak való megfeleltetése a közoktatás létfontosságú feladata. A helyi nevelési programokban lehetőség nyílt a gyermekközpontú tendenciák megerősítésére és a lokális, gyakran speciális igények kielégítésének felvállalására” (Villányi, 2004, p. 9). A programkészítések során a szakmai aktivizálódás, a nyitottá váló óvodák számának ugrásszerű megnövekedése és az innovációk kiteljesedése mutatkozott. Az óvodákban a nevelőtestületek pályázatokot írtak, publikáltak (Villányi, 2004, p. 9). További feladattá vált, hogy „az óvodai nevelőmunka dokumentációjának egymásra építettségét kell megerősíteni a szabályozás érdekében”,

Ki (az, aki nevel)? – a nevelő
Ki (az, akit nevelnek)? – a növendék
Mi (célból van ez az egész)? – célok
Hol (zajlik a nevelés)? – színterek
Hogyan (zajlik a nevelés)? – módszerek
Vannak-e korlátai a nevelésnek?

[illegible]

(Halvax Julianna gondolattérképe a neveléstudományról)